

kunnet afhjælpes ved, at staten fuldt ud har betalt samtlige alderstillæg som til folkeskolens lærere, men efter den nye lærerlønningsslov af 7. juni 1958 må denne udvej betragtes som udelukket, idet lønstigningerne nu er af en helt anden karakter og størrelsesorden end de tidligere alderstillæg.

Dette forhold og andre overvejelser har været bestemmende for, at ministeriet som ny tilskudsordning foreslår, at der ud over et grundtilskud på 4 000 kr. pr. skole kun ydes de private realskoler samme lønningstilskud som folkeskolen, herunder den kommunale realskole, nemlig 85 pct. af de udbetalte og efter folkeskolens regler beregnede lønninger. Skolernes egen udgift til lærerlønningerne vil derved kun blive 15 pct., og der vil herefter ikke længere være nogen nævneværdig opfordring for skolerne til at opsiges deres ældre lærere til fordel for yngre og billigere lærerkraft. Ved de med skolerne førte forhandlinger har de dog peget på, at hvis den nuværende lærermangel med tiden skulle blive afløst af overflod på lærere, kan det blive nødvendigt at tage hele dette spørgsmål op til ny overvejelse.

Ved det af ministeriet stillede forslag er der endvidere taget hensyn til ovennævnte i forbindelse med skolelovens behandling i folketinget fremhævede synspunkt, at der særlig bør tages hensyn til de kommunale eksamensskolers tilskudsordning, her de kommunale realskoler, der ud over et efter særlige regler beregnet, relativt beskedent suppleringsstilskud, der bevilges på de årlige finanslove, samt eventuelt bygningstilskud efter folkeskolelovens § 63 oppebærer statstilskud efter lærerlønningssloven med 85 pct. af lærerlønningerne. Da kommunale og private realskoler vil dække samme undervisningsområde, må ministeriet anse det for principielt meget velbegrunder, at statens ydelse til de to skoleformer bliver i det væsentlige ens, derved at hovedposten, lærerlønningstilskuddet, bliver det samme, medens de mindre betydende tilskud, der ydes ved siden heraf — for de kommunale realskoler suppleringsstilskud og eventuelt bygningstilskud, for de private realskoler det foreslåede grundtilskud — ikke nævneværdigt ændrer virkningen heraf.

Endelig vil man ved den foreslåede tilskudsordning opnå så vidtgående en forenkling af de private realskolers tilskudsordning som muligt, idet ordningen kun omfatter et lærerlønningstilskud på 85 pct. og et grundtilskud på 4 000 kr. pr. skole. Til opfyldelse af den i folketingsudvalgets betænkning udtalte forudsætning om tilskud til hovedskoleklasser foreslås der derhos i § 8 ydet de til realskolen knyttede hovedskoleklasser tilskud

efter reglerne i friskoleloven og til opførelse af bygninger m. m. statslån efter samme regler som til friskoler og højskoler m. m. (jfr. bemærkningerne til forslaget § § 5-7.)

Forenklingen vil medføre bortfald af det tidligere stærkt opdelt lærerlønningstilskud, og det foreslåede nye tilskud — som ligger inden for rammerne af det til folkeskolen ydede statstilskud 85 pct. af lærerlønningerne — indebærer en sådan forhøjelse af lærerlønningstilskuddet, at endvidere det særlige driftstilskud, der nu ydes ved siden af lærerlønningstilskuddet, og som beregnes efter en meget indviklet fremgangsmåde, helt kan bortfalde. Foruden den fordel, den mere enkle tilskudsordning frembyder for ministeriet, vil den også for skolerne rumme den fordel, at de fremtidig langt lettere kan overse deres økonomi og lægge deres driftsbudget.

Endelig har man skønnet det muligt at lade det nuværende fripladstilskud bortfalde. Folkeskolelovens § 3, stk. 2, sikrer nu alle børn vederlagsfri undervisning i en realskole — kommunal eller privat ifølge aftale — og endvidere giver folkeskolelovens § 50 mulighed for befordringshjælp til børn også i private realskoler. Behovet for fripladser er derfor nu langt mindre end før og omfatter i det væsentlige kun børn af udlændskanskere og børn af forældre, som af en eller anden grund foretrækker den private realskole fremfor den kommunale. I betragtning af dette ringe behov har man derfor ment, at skolerne selv kan yde de fornødne fripladser eller skolepengensættelser inden for den forøgelse af deres tilskud, som den foreslåede ordning indebærer.

De økonomiske virkninger af lovforslaget er beregnet ved sammenligning af tilskud i finansåret 1958-59 for 10 skoler uden underskole henholdsvis efter tilskudsloven af 1947 og lovforslaget.

For tilskud efter 1947-loven er regnet med et lønningstilskud på 70 pct. af lønudgiften (uden bestyrerløn), idet det sidst beregnede lønningstilskud samlet har vist sig at udgøre denne andel af lærerlønningstilskuddet, og et driftstilskud svarende til ca. 13,5 pct. af lønningstilskuddet til lønninger efter lærerlønningssloven af 7. juni 1958. For tilskud efter lovforslaget er regnet med fuldt tilskud til bestyrerne.

Stigningen i tilskuddet efter lovforslaget kan herefter gennemgående anslås til 27 pct., men da tilskud til bestyrere af privatejede skoler — som indtil videre er de fleste — kun foreslås ydet i forhold til deres undervisningstimer, jfr. bemærkningerne til § 3, vil stigningen foreløbig være en del mindre.